

Amikor még nem akartak fizetést adni Buda és Pest polgármesterének . . .

Érdekes könyv Budapest multjáról

Illyefalvi I. Lajos, a Statisztikai Hivatal igazgatója nem hiába akadémikus, nagy buzgalommal bocsátja nyilvánosságra azokat a könyveket, amelyekben Budapest multját dolgozzák fel. Pásztor Mihály könyve, amely Buda visszafoglalása korát rajzolta meg, nagy sikert aratott és hasonló sors vár dr. ~~Flaxmayer József~~ munkájára, amelynek címe: »~~Budapest közigazgatási szervezete és alkalmazottai 1686-tól 1872 ig.~~« Ettől a száraz címtől nem kell megijedni, mert maga a munka sok érdekességet árul el Budapest multjából.

Azt írja meg Flaxmayer, hogy a három kicsi városból 250 év alatt miképpen lett milliós város. Az első magisztrátust még a budai kamarai igazgatóság nevezte ki, de ezzel a kinevezéssel azonnal megindult a küzdelem a községi önkormányzat kiterjesztéseért. Az idegenből ideletelepedett városi lakosság, különösen a németek, jobban érezték magukat a magyar földön, mint szülőhazájukban, mert több szabadságot élveztek. Az önkormányzat gyökerei ebbe a korszakba nyúlnak vissza.

Budán polgármester, Pesten csak bíró állott a tanács élén, 1773-ig kellett várni, amíg létesítették a polgármesteri állást. A tanács természetesen a közigazgatási teendőkön kívül a törvénykezést is ellátta. A polgármesteren és a bírón kívül a városkapitány, a szindikus (a városi főjegyző) és ezenkívül tizenegy, később tizenkét életfogytiglan választott tanácstag alkotta a tanácsot.

Eleinte a tanácstagok nem kaptak fizetést. Amikor a kamarai igazgatóság 1694-ben a bírónak 100 tallért, a tanácsbelleknek pedig 20—20 tallér évi fizetést rendelt adni, bizony a polgárság hallani sem akart a fizetések-ről. Éppen úgy harcoltak ellene, mint most azon felfogás ellen, hogy legalább az üzemekben dolgozó bizottsági tagoknak adjanak dotációt. A kamarai igazgatóság nem sokat törődött az önkormányzat tiltakozásával és 1701-ben a bírónak 150 forint, a hat legöregebb tanácstagnak pedig évi 30 forint fizetést rendelt el.

Pest első bírója 1687-ben Vetula János Jakab lett. Szendy polgármester elődje császári harminceas hivatali ellenőr volt. Egy év múlva lemondott és utóda Knipper János Bálint lett. Pest első polgármestere Mészai József volt, megválasztása éppen száz évvel előzte meg az egyesített főváros első polgármesterének választását.

Az első alpolgármesteri állást 1843-ban szervezték meg és erre Rottenbiller Lipótot választották meg. Fontos személyiség volt a tanácsban a szindikus, akinek állása jogtudást is igényelt. Ő készítette a felsőség számára készült jelentéseket. 1733-ban már aljegyzőt adtak eléje.

A napidíjas vagy diurnista állással 1767-ben találkozunk először. Gröber Mihály volt az első diurnista. Napidíja 24 krajcár volt.

A tisztiorvosi intézményre már a 18. század elején rábukkanhatunk, a tisztiorvosok azonban nem kaptak rendes fizetést, hanem segélyt utaltak ki nekik a városi pénztárból az elszegényedett polgárok ingyenes gyógyítása fejében. 1724-ben mégis megszervezik a »fizikusi állást« és 50 forint évi fizetést adnak neki.

A mérnöki vagy a földmérői állás megszervezésére 1801-ben került a sor, a főváros első mérnöke Dégen Jakab volt. A város első felmérési munkálataiért Méthelyi földmérő és császári mérnöki kapitány mindössze 30 forintot kapott.

Ezeket és még sok más érdekes dolgot árul el Budapest multjából dr. Flaxmayer József érdekes

1936. november 15.